

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING till Landstinget med förslag om utverkande av extra ordinarie anslag hos Ålandsdelegationen för utbyggnad av Ålands turisthotell samt uppförande av ett kongresshus.

Turismen är i dag en av landskapet Ålands basnäringar och dess relativa betydelse inom Ålands ekonomi har ökat i och med strukturomvandlingen inom den traditionella sjöfarten.

En bild av turismens betydelse för näringslivet på Åland kan fås genom att konstatera att antalet inresande sedan början av 1970-talet överstiger 1 miljon per år och att ca 1/5 av såväl regionalprodukten som sysselsättningen kan hänföras till turismen. Även för Finland som helhet är Ålandsturismen viktig genom de betydande valutaintäkter, direkta och indirekta skatter den genererar.

I synnerhet för landets turistbalans, som år 1987 uppvisade ett underskott om ca 3 miljarder mark, är Ålandsturismen betydelsefull dels genom att den tillför utländsk valuta och dels genom att den minskar valutautflödet. För den växande andelen finländska turister har nämligen alternativet till den företagna ålandsresan ofta varit en utlandsresa.

Dagsläget för den åländska turismen inger dock även bekymmer. Avkastningen per inresande tenderar, relativt sett, att sjunka. Vistelsetiden på hotellen är kort jämfört med riket i övrigt. Ålandsturismen är fortfarande beroende av verksamhetsförutsättningarna för de kryssningsfartyg, passagerar- och bilfärjor som trafikerar landskapet. Rederierna som trafikerar Åland investerar stora belopp i nya kryssningsfartyg och i nya passagerar- och bilfärjor. De nya fartygen medför en betydande standardhöjning av logi-, konferens-, restaurang- och transportutbudet ombord. Samtidigt anpassas de nya fartygen för alternativa rutter utanför

Åland. Trafiken med kryssningsfartyg, passagerar- och bilfärjor är en förutsättning för Ålandsturismen samtidigt som de nya fartygen delvis är konkurrenter till den landbaserade turismen.

Infrastrukturella och strategiskt viktiga investeringar

Infrastrukturella investeringar erfordras för att näringslivet skall utvecklas. Dessa investeringar är ofta så stora att de svårligen kan fås förverkligade utan samhällsinsatser eller annars är de i sig helt eller delvis som projekt olönsamma och måste därför förverkligas av samhället. I riket förverkligas detta främst som satsningar inom industrin genom statsägda aktiebolag eller deras dotterbolag.

Årligen upptas därför i riksbudgeten medel för anskaffning av aktier i dessa bolag vilka ur flera synvinklar måste anses vara strategiskt viktiga för näringslivet i landet. År 1988 upptogs i riksbudgeten under moment 32.58.88 totalt 414 miljoner mark för aktieteckning i statsbolag. Det nominella värdet av statens aktieinnehav i de egentliga statsbolagen var vid utgången av år 1987 ca 5,8 miljarder mark.

Den åländska näringsstrukturen är inte sådan att industrisatsningar i motsvarande grad kan göras i landskapet. Bl.a därför är det motiverat att satsa på en utveckling av turismen i landskapet, vilken har en central roll i näringslivet och dessutom har stor betydelse för sysselsättningen i landskapet och för landets turistbalans. Turismen i landskapet kan ur ekonomisk och sysselsättningssynpunkt jämföras med industrin i riket. En utveckling av turismen i landskapet bidrar till att trygga sysselsättningen för landskapets befolkning in på 1990- och 2000-talet.

För att anpassa Ålandsturismen till rådande läge och för att möta förväntad strukturförändring inom turismen på 1990-talet, måste den landbaserade turismen på Åland förstärkas och nödvändig ny infrastruktur skapas.

Ålands turisthotell

Ålands turisthotell, som ägs av landskapet och i vilket det landskapsägda hotell Arkipelag Ab driver rörelsen, färdigställdes år 1973. Hotellet finansierades genom extra ordinarie anslag på sammanlagt 16,8 miljoner mark. Hotellet byggdes som en bassatsning för utvecklandet av Ålandsturismen. Som sådant fungerade hotellet under 1970-talet och initierade till flera satsningar på hotellogi i landskapet.

Hotellets kapacitet är idag 86 dubbelrum och ca 650 restaurangplatser. Totalt omfattar hotellet drygt 10.000 m² bruttoyta. Medvetet försågs hotellet med den stora restaurangkapaciteten för att ersätta bortfall av tidigare restaurangbyggnader, men också för att möta behoven inom en expansiv turism. Restaurangen har dock genom kostnadsutvecklingen blivit en ekonomisk belastning för hotellet. Denna belastning förstärks av obalansen mellan hotell- och restaurangkapacitet. Samtidigt är restaurangen en förutsättning för att större grupparrangemang skall kunna genomföras på Åland.

Självstyrelsegårdens landstingsdel avsågs ursprungligen att vid sidan av sitt egentliga ändamål även kunna användas i konferenssammanhang och har därför marknadsförts under namnet Alandia Kongress. Utrymmena i landstingsdelen är dock inte enligt moderna krav ändamålsenliga för konferenser och har därtill blivit svårtillgängliga eftersom utrymmena allt mer behövs för landstingets och förvaltningens verksamhet.

Då hotell Arkipelag sålunda har otillräckliga möjligheter att arrangera konferenser i ändamålsenliga lokalteter tvingas hotellet allt oftare tacka nej till allt fler konferensbokningar. Det har även blivit vanligt att planerade konferensaffärer inte kunnat genomföras då hotellets rumskapacitet inte är tillräcklig.

Konferensmarknaden

Behovet av en samhällssatsning på en central konferens/kongress-

anläggning, med betydande kapacitet, har i såväl turistundersökningar som särskilt i det praktiska marknadsföringsarbetet av Åland som konferensort, verifierats på ett betryggande sätt.

Det marknadssegment som Åland i dag inte förmår konkurrera om är i storleken 100-500 deltagare. Denna typ av konferenser är vanlig såväl inom näringslivet som den offentliga sektorn och i tilltagande grad inom organisationer, särskilt på den svenska marknaden.

För segmentet under 100 deltagare har befintliga hotell en relativt god kapacitet, även om också här en nysatsning på ett konferens-kongresscenter betydligt skulle öka Ålands konkurrensförmåga, inte minst gentemot det ökade fartygskonfererandet på utomåländska linjer.

En konferens-kongressanläggning med tillräcklig kapacitet måste för den åländska turistnäringen anses vara en nödvändig infrastruktur som inte kan fås till stånd på annat sätt än genom en samhällssatsning. Investeringen är av betydande nationalekonomiskt intresse, eftersom den betydligt kan höja valutainflödet till landet och förbättra den finländska turistbalansen.

Programverksamhet

Efterfrågan på program i samband med konferenser, gruppresor, incentiveresor och även vid enskilda resor, har markant ökat under 1980-talet. Man kan med gott fog konstatera att denna del i turismutvecklingen kan förväntas bli ett av 1990-talets främsta konkurrensmedel.

I programverksamheten är sång, musik och andra artistiska framträdanden de mest efterfrågade. Det kan gälla inför storpublik eller i mindre sällskap, det kan gälla i restaurangmiljö eller i samband med start eller avslut på ett konferens- och kongressprogram.

För Ålandsturismens utveckling är det väsentligt att delta i utvecklingen av kulturens verksamhetsförutsättningar, dels genom att skapa möjligheter till inkomster för kulturens utövare och kulturföreningar, men också genom att ställa en del utrymmen för såväl träning som framträdanden till förfogande.

Kulturella och historiska upplevelser under en konferens, kongress eller normal turistresa blir ofta ett bestående minne från ifrågavarande ort, samtidigt som upplevelsen lockar till förnyade besök.

För att kunna bistå turismen bör utrymmen i en konferens-kongressbyggnad få utnyttjas av kulturella föreningar i samband med övningar men även i samband med uppträdanden.

Friskvårds- och badanläggning

Medvetenheten om den hälsobefrämjande hälsovårdens betydelse har ökat markant de senaste åren. Allt fler är beredda att satsa på kroppsvård och hälsa.

I samband med en utbyggnad av Ålands turisthotell är en bad- och friskvårdsanläggning planerad.

Genom den utökade verksamheten blir hotellet liksom turist-Åland rent allmänt mera attraktivt, samtidigt som anläggningen ger möjlighet att bredda kundunderlaget, med en jämnare hotellbeläggning under året som följd.

Bad- och friskvårdsanläggningen skall bygga på medicinska och vårdmässiga behandlingar men även tillgodose behovet av rekreation och avkoppling i lugn miljö.

Projektbeskrivning

Med hänvisning till det ovan anförda och med stöd av de särskilda utredningar som gjorts om Ålandsturismens utveckling och mål

föreslås att Ålands turisthotell byggs ut enligt följande program:

Tillbyggnaden omfattar 109 dubbelrum från nuvarande 86 till 195 dubbelrum. Nattklubben och casinot byggs ut med ca 650 m² bruttoyta. Utgående från nuvarande bastu- och poolavdelning anläggs en bad- och friskvårdsanläggning vars tillbyggnad omfattar ca 820 m² bruttoyta. Utbyggnaden av hotellet genomförs på nuvarande tomt så att ytterligare en våning placeras på nuvarande hotellbyggnad och en ny hotellflygel byggs i östvästlig riktning längs Nygatan. Den nya hotellflygeln omfattar 5 våningar mot väster och 6 våningar mot öster, vilket harmonierar med intilliggande kvarter.

En konferens- och kongressbyggnad, vars drift är underställd hotell Arkipelag Ab, byggs norr om Nygatan och innehåller följande funktioner

- samlingsal för 500 personer i stationär sittning med möjlighet att vid speciella tillfällen ta in ytterligare ca 200 personer. Samlingsalen planeras primärt för konferens- och kongressändamål men möjliggör även konserter, utställningar m.m. och har för ändamålet en lämplig scen
- två foajéer med utrymme för utställningar och servering
- konferens- och grupparbetsrum av varierande storlek
- utrymmen för massmedia, teknisk utrustning, personal och lagerutrymmen m.m.

Byggnaden länkas samman med Ålands turisthotell genom en rymlig förbindelsegång under Nygatan. Huvudentrén placeras mot Strandgatan för att möjliggöra för övriga hotell och andra intresserade att utnyttja anläggningen.

Vidare anpassas en del av byggnaden, som totalt föreslås omfatta 5.250 m² programyta, förutom för konferenser även för kulturella

behov. Denna del skulle omfatta följande funktioner

- övningsutrymmen för olika kulturyttringar i bl.a. skyddsutrymmet
- en samlingsaal i kvartscirkelformat för 180 personer utrustad för olika typer av evenemang såsom konferenser, sång, musik och teaterframträdanden
- lämpliga scen- och lagerutrymmen
- en med konferens- och kongressdelen gemensam foajé.

Som tidigare påpekats är en dylik samlingsaal motiverad i en konferens- och kongressanläggning eftersom det blir allt vanligare att man i samband med konferenser lägger in olika former av kulturella aktiviteter.

Kulturanpassningen motiveras vidare med dess avgörande betydelse för utvecklingen av samarbetet mellan kultur och turism och att salen kan användas i konferenssammanhang samtidigt som den bidrar till att utveckla och stärka den åländska kulturen.

Utbyggnaden av Ålands turisthotell innebär att hotellets totala yta skulle öka med ca 8.000 m² programyta. Ombyggnader i nuvarande hotellfastighet berör ca 3.300 m² programyta. Som tidigare nämnts skulle konferens-, kongress- och kulturbyggnaden omfatta 5.250 m² programyta.

De totala kostnaderna för projektet, som framgår mer i detalj av projektbeskrivningen (bilaga 1) och ritningarna (bilaga 2) uppgår i enlighet med bifogad investeringskalkyl (bilaga 3) till 148.000.000 mark. Investeringskalkylen är uppgjord enligt kostnadsläget i november 1988 varför ett tillägg motsvarande förändringarna i byggnadskostnadsindex efter denna tidpunkt tillkommer. I den slutliga utformningen av projektet företas justeringar i planerna inom ramen för den angivna kostnaden. Mariehamns stad beräknas medverka till att projektet kan

genomföras med nödvändiga stadsplanemässiga undantagslösningar och ekonomiska parkeringsfriköpslättnader för kongress/kulturhuset. En tidtabell för hur projektet beräknas framskrida ingår som bilaga 4.

Hotell Arkipelag Ab kommer efter utbyggnaden fortsättningsvis att driva rörelsen vid Ålands turisthotell och bifogad driftskalkyl (bilaga 5) har uppgjorts utgående från detta.

Statliga satsningar inom turismen

Landskapsstyrelsen konstaterar att staten äger flera hotell och restauranganläggningar i bl.a. Kilpisjärvi, Enontekis, Utsjoki, Koli, Punkaharju och Nyslott. Den senaste nybyggnaden gjordes i Enontekis där tillbyggnaden av hotell Hetta färdigställdes år 1984 för 21 miljoner mark. Anläggningarna som staten äger drivs av antingen Finlands Turistförbund eller Lomaliitto.

Staten driver genom Oy Alko Ab och dess dotterbolag Arctia Oy, Kantaravintaolat Oy, Hotelli Marina Oy, Oy Ravintola Elite Restaurant ab jämte dessas dotterbolag en omfattande hotell- och restaurationsverksamhet. Från Alkos sida motiveras detta bl.a. av ett uttalat behov att "delta i utvecklings- och experimentverksamheten inom dessa näringsgrenar och för att främja restaurangkulturen samt för att tillfredsställa grundbehoven inom hotell- och restaurangbranschen". (Alkos verksamhetsberättelse för år 1980). Alko äger direkt eller via sina dotterbolag aktiemajoriteten i ett tiotal bolag som verkar inom hotell- och restaurangsbranschen.

Arctiakoncernens och Kantaravintolatkoncernens sammanlagda andel av den totala försäljningen i landets utskänkningsrestauranger utgjorde 9,6 procent år 1987.

Arctia Oy har under de senaste åren genomfört ett investeringsprogram på ca 250 miljoner mark och planerar en hotellsatsning i Helsingfors på 270 miljoner mark. Arctias huvudmålgrupper är

affärsresande och konferensmarknaden.

Genom självstyrelsens näringsrättsbegränsningar undanhålls den åländska turismutvecklingen dessa indirekta statliga satsningar via Oy Alko Ab och dess dotterbolag. Åland kan härvidlag få motsvarande regionala förmåner endast genom satsningar via landskapsbudgeten eller extra ordinarie medel.

Statliga kultursatsningar

I Ålandsöverenskommelsen av den 27 juni 1921 som ingicks mellan Finland och Sverige, och som bilades Folkförbundsrådets beslut om Ålandsöarnas rikstillhörighet och självstyrelse av den 24 juni 1921, stadgas i första punkten:

"Finland, som är beslutet att säkerställa och garantera Ålandsöarnas befolkning bevarandet av dess svenska språk, kultur och lokala traditioner, förbinder sig att ... införa följande garantier".

Med denna förbindelse har Finland upphöjt den lokala kulturen till bas för Ålands självstyrelse och därmed till en nivå som närmast motsvaras av en nationell kultur. Detta ställer särskilda krav på att Finland, utöver vad som tillkommer regioner och kommuner i riket, har vägande skäl att göra särskilda insatser för bevarandet och därmed utvecklandet av skilda slag av åländsk kultur.

Staten har satsat i nationella kulturanläggningar (här medtas inte museisatsningar) såsom Kansallisteatteri, Tampereen Työväen Teatteri och det nya Operahuset i Helsingfors.

Turistmarknadsföringen

Utbyggnaden av Ålands turisthotell enligt föreliggande helhetsförslag, vilket skall ses som en helhet, utgör en bassatsning för

turismen i landskapet. Denna bassatsning kommer att ge underlag för bättre marknadsföring av Åland på den traditionella marknaden inom Norden likväl som satsningen kommer att skapa förutsättningar att marknadsföra Åland på nya marknader utanför Norden bl.a. i samarbete med Centralen för turistfrämjandet, Helsinki-Finland Congress Bureau och Arctia Hotel Partners Oy m.fl.

Marknadsföringen kan efter utbyggnaden mer än hittills inriktas på de segment som stannar flera dygn på ett hotell såsom affärsresenärer, konferens- och kongressdeltagare.

Åland kan bli brobyggare i kontakter mellan olika nordiska företag och organisationer samt inom Nordiska Rådet genom att möten, kongresser och seminarier efter utbyggnaden av turisthotellet, kan hållas i de nya lokaliteterna, som har tillräckligt stor kapacitet.

Genom utbyggnaden av turisthotellet kommer Åland härigenom att få en stärkt turistprofil till nytta för hela turistnäringen.

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsamt föreslå

att Landstinget skulle ingå till
Ålandsdelegationen med en så
lydande framställning

"Till Ålandsdelegationen

från Ålands Landsting.

Turismen är ...

... för hela turistnäringen.

Med hänvisning till ovanstående får Ålands Landsting vördsamt anhålla

att Ålandsdelegationen måtte
bevilja landskapet Åland ett
extraordinarie anslag om

148.000.000 mark för utbyggnad av
Ålands turisthotell samt uppförande
av ett kongresshus.

Mariehamn, den

Talman

Vicetalman

Vicetalman

Bilagor: 1. Projektbeskrivning
2. Ritningar
3. Investeringskalkyl
4. Projekttidtabell
5. Driftskalkyl"

Mariehamn, den 3 januari 1989.

På landskapsstyrelsens vägnar:

L a n t r å d

Sune Eriksson

Finanschef

Dan E Eriksson

Bilaga 1

finns tillgänglig på landstingets kansli. Exemplar
tillhandahålls på begäran.

Bilaga 2

finns i full skala tillgänglig på landstingets kansli.
Förminskade ritningar utdelas separat till landstingsmännen.

Bilaga 3

4

5

utdelas till landstingsmännen